

8.

за Українську Самостійну
Соборну державу!

Воля народам!
Воля людям!!

ЛІТОПИС
УДА

1918

cdvr.org.ua

ЛІТОПИС ЧУНА

Одводнівка «В У Г У» - жовтень 1947 рік.

ПІД ПРАПОРАМИ У П А

В жовтні 1947 р. минуло п'ять літ з того моменту, як на Подіссєв почали творитися перші відділи Української Повстанчої Армії. День 14 жовтня, день козацького свята Покрови, проголошено днем свята УПА. Учасники української революційно-визвольної боротьби урочисто святкували цей день, день, в якому відродилася нова збройна сила українського народу і його сини стали на захист своєї Батьківщини. Під бойовими прапорами УПА в колували воли Нову Добу історії України, доби героїчної боротьби за вільну Україну, доби героїчної боротьби за вільну Україну, доби героїчної боротьби за вільну Україну. Під прапорами УПА в колували воли Нову Добу історії України, доби героїчної боротьби за вільну Україну, доби героїчної боротьби за вільну Україну. Під прапорами УПА в колували воли Нову Добу історії України, доби героїчної боротьби за вільну Україну, доби героїчної боротьби за вільну Україну.

В ту славну річницю командування «Вугу» видає свою одводнівку - «Літопис УПА», де помістимо спомини учасників цієї боротьби, в більшості нігде ще не друкованих. В цих споминах багато недомов, але в них правда, про яку пишуть ті, що самі брали участь в поодиноких боях чи сутичках з окупантами.

Хай же ця мала збірка споминів буде відгомінем змоги тих, що в лавах УПА за Батьківщину життя віддали...

Редакція

ВІЙДИ І КОМАНДИРИ УНА,

ЧЛЕНИ РЕВОЛЮЦІЙНО-ВИЗВОЛЬНОГО ПІДПІЛЛЯ

Минає п'ять літ з того часу, як член Організації Українських Націоналістів Остап почав на Подіссі організувати збройні групи для боротьби з окупантами України. Маленькі ці групки, борючися рівночасно з німцями і з більшовицькими партизанами дали початок новим формам визвольно-революційного руху - Українській Повстанчій Армії. Через кілька місяців рух цей поширився на ціле Подісся Волинь, Галичину та більшу частину Правобережжя. Цілий 1943 рік та перша половина 1944 р. ознаменовані боротьбою УНА на два фронти. На протипілемцькому фронті добилася УНА повного припинення вивозу українського населення на роботи в Німеччину та унеможливила господарське пограбування народу. На протибільшовицькому фронті УНА не дала дозволу завою українських теренів більшовицькою партизанкою. Ніхто інший, як саме УНА в цілму ряді переможних боїв розбила орди сталінських гунів, що нестримано пересувалися з північного сходу на півдні Європи.

В другій половині 1944 р. всі українські землі опинилися вже під більшовицькою окупацією. Почався новий період боротьби УНА за "бути чи не бути" українському народові. Перша спроба, фізично винищити український народ, кинувши його в передові лави імперіалістичних фронтів, окупантові не повелася. За закликом революційного підпілля, під охороною УНА, українському мужеському елементові вдалося оминати загибелі. Не вдалося також окупантові вигнати українського населення на нові каторжні роботи в СРСР. Бачучи політично-бойові успіхи УНА, та симпатії українського народу по її боці, не поважився окупант ще й досьгодні провести повного економічного пограбування народу шляхом загнання селянства в сталінські колгоспи.

Український повстанець зі зброєю в руках боронив західну Україну Українських Земель перед за-

cdvr.org.ua

вом польськими імперіалістичними боївками ще в 1944 р., а згодом став в обороні населення тих земель перед насильним виселенням. Понад два роки йшла нерівна боротьба УПА з більшовіками і їх польськими наймитами на Західних Українських землях, а український повстанець остався там ще навіть тоді, коли останнього українця звідти насильно вивезено, а вся та земля перемінилася в незаметні нустарі..

Безстрашні командири і бійці УПА виписали на її прапорах ряд бойових чинів, що золотими буквами занисуться в історії української зброї. Каравча рука бійця УПА носягла навіть найчільніших представників окупанта, як от шефа штабу СА Лядо, командувача "першим Українським фронтом" Ватутіна, чи заступника міністра збройних сил Польщі Сверхаського. Віддали УПА неоднократно здобували ворожі районні центри, привадили в області центри, далекими рейдами премірівали рідні і чужі землі, засідками й наскоками турбували ворога та не давали йому можливості реалізувати плани вивезення українського народу. Імена Різун-Грегета, Мотруба, Ісєня, Сторчана, Прута, Коніка, Черемоги, Хртія, понесли славу української зброї поза межі України.

Та і в політичному відношенні за УПА великі здобутки. Реалізуючи гасло "Воля народам і лядинам" вона вже в 1944 р. організує національні відділи азербайджанців, грузинів, казахів і інших поневолених Московь народів до боротьби за поневадження Кремля і створення самостійних держав усіх народів Сходу. За її ініціативою відбулася в листопаді 1943 р. і Конференція Поневолених Народів. За починем УПА об'єдналися всі українські самостійницькі партії та створили Українську Головну Визвольну Раду, що від 1944 року керує в крав і за кордоном ділитися боротьби за УССР. Рейди УПА в Польщу, і Словаччину придбали поневоленим народам нові лави союзників з числа поляків і словаків.

Успіхів, яких добилася УПА далеко перевищили всі сподівання, які поклали на неї Українці

Головна Визвольна Рада та весь український народ. А добилася УНА тих успіхів в умовах, які дотепер не знала історія людства.

Війці і командири УНА! Ви, що сьогодні в військах боретесь проти більшовиків і Ви, що поновили ради революційно-визвольного підпілля, будьте свідомі, що п'ятирічна героїчна боротьба УНА, визвольно-революційного підпілля, — це найбільш героїчна доба в історії України! Знайте, що такої героїчної доби взагалі не має історія людства! В тінь пішли прославлені герої Тернопільці! На героїзмі УНА і визвольно-революційного підпілля будуть виховуватися нові українські покоління. Воєць УНА, український революціонер заступить місце мужнього спартакця в історії людства. То ж свідомі будьте тої рідкої доби, в якій Вам довелося жити і не посороміть повстанської слави, як не посоромили її, що вже від нас відійшли.

В якийсь святковий день УНА гордо погляньте на минулих п'ять літ і з пошаною спомініть тих усіх, що посвятили своє життя виконувати ту Нову Добу. В якийсь святковий день УНА з гордим чолом глядіть у майбутнє, що завершить Нові Визвольні Змагання — П о б і д о ю.

Хай живе Українська Головна Визвольна Рада!
Вічна слава Героям, що в Україні віддали своє життя!

/ - / Ген.Тарас Чунрияка
Головний Командир УНА

В П'ЯТИ РОКОВИНИ БОРОТЬБИ УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНЦЬОЇ АРМІЇ

П'ять років тому назад в жовтні 1942 р. почали організуватися перші збройні відділи до боротьби з окупантами України. Вони згодом об'єдналися в єдину Українську Повстанську Армію, щоб успішніше продовжувати боротьбу за побудову Української Самостійної Соборної Держави, щоб успішніше оборонити народ перед ворогом.

ської партизанки.

Від того моменту вороги знову почули могутню нову українську зброю, нову, що єдино їм зрозуміла і єдино для них переконлива. Від того моменту окупантам доводиться допущувано відчувати такі на собі, що за їхні звірства і грабунки є кому їх карати, і то карати міцно, карати безпощадно.

Грімков думом похотілася по Україні перша слава про УПА. Ввесь народ радів кожним найдрібнішим її успіхом. Ввесь народ прислухувався до могутнього гомону відродженої української зброї. І цей гомін полегшив його. Народ відчув свою велику, сковану окупантом силу. Він рорнеться до УПА. Скоро зростають її ряди. Воно постійно поповнюється тими, які хочуть зі зброєю в руках метатися за армію народу і боротися за Українську Самостійну Соборну державу.

УПА виходить поза межі Полісся і швидко поширюється по інших землях України. За короткий час УПА виросла в повну силу, яка цілком звільнила від гітлерівців Полісся, Волинь і закріпилася в Карпатах.

А коли на зміну гітлерівським загарбникам на Україну прийшли знову російсько-більшовицькі імперіалісти, УПА сміло старала чоло і тим окупантам. З менш слабленою завзятістю вона продовжує далі в нових умовах, боротися за свої великі цілі повного національного і соціального визволення України.

Славний шлях пройшла УПА від 14-го жовтня 1942 р. Проводячи сьогодні перше своє свято, УПА підходить до нього з величезними досягненнями і успіхами. П'ять років її боротьби занесані золотими буквами в її історію. Саме ці п'ять років героїчної боротьби УПА посунули значно вперед справу побудови Української Самостійної Соборної держави і приблизили дель нашої остаточної перемоги. Боротьба УПА змобілізувала довкола її великих ідей яннайширші народні маси. В ділах УПА загартувалися кадри безсмертної бороти за визволення України. П'ять років її боротьби з

cdvr.org.ua

не перевершений вклад в скарбницю наших збройних традицій. УПА сміло може сказати випадом! про себе, що свої обов'язки на протязі цих п'ятдесяти років вона виконала цілковито, виконала з честю, гідною свого великого народу.

Разом з Українським Повстанцем Армією проводять її велике свято і український народ. Він гордий своєю УПА, відмічає її п'ятдесят роковини з почуттям великої любові до УПА і вдячності їй, і має від чого любити її. Адже ж він виростив і він виплекав її, він зв'язав її з нею своєю найглибшою надією і сподіванням. І має він за що дякувати своїй рідній Українській Повстанчій Армії. Чим же ж він був би без неї? Хто б знав про нього? Хто б карав окупантів за їх злочини, докони над нами? До чого доходила б зухвалість і розбещеність окупантів, коли б не було кому карати за їхні злочини?

Це ж УПА зірвала на значній частині України вивіз української молоді на каторжані роботи до Німеччини. Це ж вона масово, цілими поїздами звільняла цю молодь коли гітлерівські работоргівці відправляли її в гітлерівську неволь. Це ж вона оборонила населення перед диким терором гестапо, перед жорстоким грабунком гітлерівських ландвіртів. Вона криваво відместилася гітлерівцям за попаданні волинські села, за розстріляних і повішених в Києві, Львові, Рівному, Станіславові, Черткові, за жертви крематорій Освенціма за смерть Мирона-Орлика, Кляма-Легенди. УПА також подала населенню надійний захист перед бандами горезвісної сталінської грабпартізанія.

А хто ж, як не УПА зухоронила величезне число українських чоловіків перед їхнім зникненням на фронтах? Це ж вона закликала їх не йти до окупантських армій, не давати своїх голів за імперіалістичні цілі Гітлера і Сталіна. Хто ж, як не УПА цілковито зірвала в Західній Україні намагання сталінських окупантів масово вивозити робітників на такі ж як і гітлерівські, каторжані роботи в Донбас, на Урал, Кузбас? Чому ж, як не УПА треба завдячувати такій справі, що в Західній Україні не досьогодні не знайдено колгоспів?

населення уникнуло голоду? Чи сталінські оку-
панти виробляли б з народом, коли б не було
УПА, вистарчить поглинути на ці терени, де на-
ма жодної боротьби, або хоч там, де УПА діє сла-
слабо. Єдиною обороною населення перед терором
МГБ і мід є власне УПА. Вона завжди є з наро-
дом, вона весь час обороняла і обороняє його.

УПА подавала всебічну підтримку та захист
нашим братам на землях на захід від лінії Кер-
зона у їхній боротьбі проти варшавського пере-
селення, коли ці землі сталінські імперіаліс-
ти передали своїм польським агентам. Україн-
ське населення цих земель ніколи не забуде, як
вїдало УПА обороняла його перед польсько-больш-
шевицьким терором.

А скільки слави приносить УПА українському
народові, які познаті вона йому завоювала се-
ред інших народів?

Ще серед гітлерівської окупації УПА прове-
ла величезну роботу між поневоленими народами
СССР: білорусинами, грузинами, азербайджанца-
ми, татарами, узбеками, казахами, туркменами
і іншими, що їх воєнні дії вкинули на Україну.
Вислідом цієї роботи були національні відділи
цих народів, створені при УПА, була 4-ша Кон-
ференція Поневолених Народів Сходу Європи і
Азії, що відбулася в м. Листопаді 1943 р.

Вдали рейди, що їх відбула УПА під час дру-
гої большевицької окупації, на Білорусь, у
Польщу, Словаччину, широко рознесла славу про
героїчну визвольну боротьбу українського наро-
ду. Зокрема два рейди на Словаччину осінню //
1943 р. і весною 1946 р. головним відгомном
відбилися в цілому світі. Рейди стали доказом
не тільки сили УПА, вони також іскраво підтвер-
дили ту велику прихильність і ту неохоту, що
ними тіється УПА серед інших народів. Шир-
ше, населення осінню 1943 р. населення Словаччини
вперше зустрілося з українськими повстанцями,
але вони приймали цю хоробрих воїнів, що при-
шли до нього аж з-під Сталінграда, як най-
ромчих своїх гостей.

Сьогодні про УПА знає цілий світ. Вона

УПА здобуває нам друзів серед усіх волелюбних народів світу.

Говорити, отже, що УПА принесла багато слави українському народові серед інших народів, це значить, говорити замало. На цьому відтинкові УПА перш усього внесла величезний політичний вклад у велику справу єднання народів для спільної боротьби як проти гітлерівських, так і проти сталінських імперіялістів. УПА внесла великий вклад у справу творення єдиного фронту поневолених народів і загрожених російсько-більшовицьким імперіялізмом. Від І. Конференції Поневолених Народів у 1943 р. ми пройшли шлях, що завершився утворенням Антибільшовицького Б'юро Народів /АБН/ у 1946 р. і в цьому заслуга УПА велика.

Сталінські окупанти думали всякими "зверненнями" морально розкласти УПА та глибоко розчарувалися. В лавах УПА вирости і виховалися борці, з такою сильною мораллю, якої ворогові не зламати. Війці і командири УПА не вміють кантушувати, вони не знають, що таке здатися ворогові. Без жодного наказу, керуючись тільки національною і повстанською честю, вони воліють самі собі заподіяти смерть, ніж перейти до ворога. Таким масовим героїзмом як УПА не може похвалитися ні один народ в світі, такого героїзму не було досі в історії. То ж зрозуміло, що всі більшовицькі "звернення", "накази" не мали жодного успіху. На них зловилися деякі окремі одиниці.

Відмічуючи успіхи УПА, ми мусимо виразно сказати собі, що ці успіхи УПА здобула серед наймовірніших труднощів. Адже ж УПА мала весь час проти себе величезну перевагу ворогів і в людях і в техніці. До того вона бореться ще більше як 2 роки в мирній обстановці, коли ворог не має ще жодних воєнних фронтів. Успіхи УПА окуплені кров'ю, окуплені дорогоцінними жертвами її бійців і командирів. В боротьбі з'януля такі видатні її командири, як перший командир УПА - Клим Савур, керівник Головного Штабу УПА - Перебийніс, командувачий великими боєм

під Гурбами на Волині - Асень, прославлений командир Ойроманців - Мотруб, хоробрий командир повстанських відділів на Вінниччині і Кам'янець Подільщині - Сабляк, неустрашимий командир - Перемога, Герой Чорного Лісу - Різун-Грегіт, командир першого рейду на Словаччину - Прут, Герой наступу на польсько-більшевицьке кубло Вірчу - Коник, командир Янацької Школи "Олені" - Поль і інші.

Ми свідомі тих втрат, що їх понесли УПА. Ми боїмося цими жертвами, але ці жертви не можуть ні залучувати, ні зневірити нас. Ми ж знаємо, що тільки жертвами можна здобути волю. Ми знаємо, що тільки через боротьбу, а тим самим через жертви, веде шлях до визволення України. Саме життя навчило нас бачити різницю між тими, що гинуть по-рабськи стоніючи ворогом, і тими, що гинуть в боротьбі за Україну. Тих, що згинули за інтерси окупантів на фронтах, тих, що вмерли від голоду, - більше, але їхня смерть без значення для справи визволення України. Зате смерть тих, що впади в боротьбі з окупантами, - це животворча смерть, вона кличе до дальшої боротьби, вона наближує день нашого визволення. Крім цього, всі ми добре знаємо, що втрати ворога багато разів більші за втрати УПА. У кожному бою окупантів завжди гинеде і гине далеко більше, ніж повстанців. До цілком рідких належать бої, щоб було навпаки.

Цей факт не раз дивує нас самих. Він ще більше дивує нас і дивує наших як і ворогів, так і наших друзів. Вони не раз ставлять перед собою питання: в чому ж сила УПА, що дозволяє їй так успішно боротися, і то проти таких імперіалістичних потуг як гітлерівська Німеччина, а згодом більшевицький ССОР. Вони при тому знають, що УПА не користується жодної чужої допомоги, що вона бореться виключно своїми власними силами.

Що є джерелом сили УПА, не менше цікаво бути свідомі і ми самі. Отже сила УПА в тому, що вона єсте народна армія, що вона вишикла з народу і бореться за його найцінніший інтерес за його визволення і за побудову Української

Самостійної Соборної Держави. Сила УПА в тому, що її підтримує народ, що разом з нею бореться весь народ. Сила УПА в мужності, стійкості і героїзмі її бійців і командирів. Сила УПА в її вмілій партизанській тактиці. Ось, що зумовило успіхи УПА, ось що дозволило їй вести нерівну боротьбу на протязі минулих п'яти років.

Благовуючи з почуттям гордості п'яти років героїчної боротьби УПА, ми утверджуємо в навій вірі, в творчій здібності українського народу, в неминучу нашу перемогу. Народ, що видав зі себе таку армію як УПА, може сміло дивитися на своє майбутнє, може бути певний, що він своє державу здобуде..

Хай живе Українська Повстанча Армія!

Хай живе Українська Головна Визвольна Рада, що керує визвольною боротьбою українського народу!

Хай живе організатор визвольної боротьби українського народу - Організація Українських Націоналістів і її керівник Степан Бандера!

Хай живе головний командир УПА генерал Тарас Чупринка!

Вічна слава бійцям і командирам УПА, що загинули в боротьбі з окупантом!

— 000 —

В. Пачорський

ГІМН БЕЗОСМЕРТНОЇ БАТАЛІ

/Марш УПА - захід/

Ми лідари без жаху і без смерті,
На злочин світа станем без ваги,
Ми присягнули деля переперти,

Роздерти прясуд смерти нас, боги!

Роздарли Україну ви на чвертя,
Безсмертну душу вперли в ланцюги.
Та ми зродились, щоб за неї вмерти,
Роздерти прясуд смерти нас, боги!

Нас не зливають танки ні катюши,
Ми слівки правду, Бога, новий світ,
Вас проклинали унаркі мільйони,
На смерть нас гонить кров їх з роду в рід.

Народ безсмертний переможе в бою
І встане месник із кривавих мук,
З-а нами стане лавою страшною
Мільйон мільйонів мускулястих рук.

Здвигнем з заліза, з крові, із завзяття
Державу від Дунайця по Кавказ.
Ми лицарі, що скинемо прокляття,
За смерть ми смерть покараєм вас.

ВІДМІНЧЕННЯ

Постановами Української Головної Визвольної Ради та наказами Командування УПА нагороджуємо Хрестами Заслуги таких воїнів УПА та цивільних осіб - учасників української національно-визвольної революційної боротьби з терену Воєнної Округи "Вороний":

Золотим Хрестом
Воєнної Заслуги I-ої класи
1. сотника Перемегу

Золотим Хрестом
Воєнної Заслуги II-ої класи
1. полк. Вороного 4. ст.віст. Кармелюка
2. поруч. Арутюка 5. ст.віст. Тарана
3. хор. Орлика

Золотим Хрестом Заслуги
1. золотаря 2. май. Ватугу

Срібним Хрестом Заслуги
1. поруч. Ігоря /ІВХ/

Срібним Хрестом
Воєнної Заслуги I-ої класи
1. сот. Гориня 4. ст.віст. Атаку
2. поруч. Ігоря 5. бул. Ёрка /СВ/
3. хор. Глухого 6. Уляну /УЧУ/

Срібним Хрестом
Воєнної Заслуги II-ої класи
1. поруч. Павленка 3. ст.віст. Окорого
2. хор. Сивого 4. хор. Сія

Бронзовим Хрестом Війшової Заслуги

1. ст. в'їст. Шинеля /СВ/	10. ст. бул. Пугача
2. ст. в'їст. Скругальца	11. бул. Сарку /ОВ/
3. бул. Віса /СВ/	12. бул. Андрійка /ОВ/
4. бул. Зора /СВ/	13. хор. Кірана
5. бул. Кобзара /орг/	14. ст. в'їст. Іренка /СВ/
6. ст. бул. Нумера I	15. ст. в'їст. Бєдоля
7. ст. бул. Нумера II	16. бул. Славка /ОВ/
8. в'їст. Крука /орг./	17. ст. в'їст. Трояна
9. ст. бул. Прикрого	18. ст. бул. Амоса

П О Х В А Д О В

1. Березу /орг./	7. бул. Вїстрого /ОВ/
2. ст. в'їст. Запорожца	8. бул. Таранона
3. бул. Медведя /СУЗ/	9. бул. Шура
4. бул. Шдростая	10. бул. Ворона /ОВ/
5. бул. Зуба /СУЗ/	11. ст. бул. Комари
6. бул. Зайца	12. бул. Тигра /ОВ/

В П Р І З Н Е Н И М

1. бул. Чигирина /ОВ/	12. ст. в'їст. Карого /ОВ/
2. бул. Зазулю /ОВ/	13. ст. в'їст. Лєбого /ОВ/
3. ст. в'їст. Мороза	14. ст. в'їст. Ігоря /ОВ/
4. бул. Авантуру /ОВ/	15. бул. Кобзара
5. ст. бул. Ірка /ОВ/	16. ст. в'їст. Дуная /ОВ/
6. в'їст. Ремця /ОВ/	17. ст. бул. Осина /ОВ/
7. стр. Стчного /орг/	18. ст. в'їст. Чумана /ОВ/
8. ст. в'їст. Зелотаренка /СВ/	
9. ст. в'їст. Подачного /СВ/	
10. ст. в'їст. Колоска /СВ/	
11. ст. в'їст. Корча /СВ/	19. ст. в'їст. Купчина /орг/
12. бул. Цигана	24. ст. в'їст. Орленка
13. в'їст. Вікля /СВ/	23. бул. Граба
14. бул. Рана /ОВ/	26. бул. двора
15. бул. Горького /ОВ/	

cdvr.org.ua

- М -

Мрія

ДОРОГА ДО СВОЇХ
/Уривок зі споминок/

Дня 21.VII. 1943 р., о год. 20-тиї нас 40 осіб, дуже добре озброєних, з запасним виврядом на кільканадцяти підводах, рушили в дорогу. Азимут показував південь. В кожного серце мило стукало. Це ж перед нами дорога на південь, на Україну, до своїх, на бойові становина за рідну державу.

Попереду, на верхових конях, їхала стежа, по боках бічні розвідки, в заді, сірни на кулеметну тачанку, чорний - з темнотинними як окошк очима - Гудул грав на гітарі. Довга валка підвод, вод везла справну русоку тачанку, кілька запасних ручних кулеметів, кількадесят крісів, кількадесят тисяч набоїв, два легкі міномети з добрим запасом стріли та різний військовий вивряд.

Думки піднігнутували: - от-от кілька днів і буде ще одна сотня, бо ж є зброя. Хоч дрібна та яка гарна несподіванка, тим, які на нас идуть.

Около півночі стрінулися ми зі стежкою большевицьких партизанів. Ми розійшлися з ними "на сухо", вдалачи, бо ми рівнож большевицькі партизани, при чому добре говоримо по-руському та "на ходу" частуємо їх спиртом, якого маємо зі собою 300 літрів /бочку на колесах/.

Вже свіжим ранком несправилися ми через ріку Чоболду, де перевозили нас на човнах большевицькі партизани.

Вже днем проїхали ми пустими вулицями зовсім спаленого міста Холмськ. Коні змучені значним числом кілометрів та відпочинків ми не робили жодних, бо старалися чим скоріше добитися до лісів зв. "Пословськими".

Багато нам перешкаджало те, що по-дорозі стрічалось ряд перешкод для підвод, як: спалені мости, барикади в лісі, а цього на картах значено не було та во гірше, що ми не мали, лише по т.зв. Дніпробугський канал.

Ноло полудня переїзджали через маленькі хутори під лісом, нас обстріляв хтось невідомий, зі сторони лісу, посилавчи по нас кілька серій з автоматів. Ми відповіли кількома стрілками з кулемета і на тому наразі скінчилося.

День був надто жаркий і млявий. В полудно загорілись в підводах осі. Ми були примушені затриматись, щоб намастити осі, накормити коні та дещо відпочати. Я, з двома стрільцями, забрав чайник та пустився шукати води, при чому треба було перевірити поблизький терен. Не відійшли ми більш сто метрів, як несподівано, в кількох метрах перед нами, появилсь трьох верхівців, та не питаючи нічого відкрили по нас вогонь з автоматів. Ми відповіли коротким вогнем та повернулись до місця відпочинку.

Втім прибігас якийсь дядько, в личаках, білорус, літ около 40, та довідавшись, хто може взяти записку, з якою тривожно носився, вручив її к-ві Назарові. В записці було написано:

"Ви окружені отрядом ім. Чапаява.
Будем биться, ілі мириться?
- Дайте ответ!"

К-р отряда ім. Чапаява.
/підпис к-ра почітний/

Значить, ми окружені.

Ми рішились піти на переговори з тим, по будемо здавати поляків з-за Буга, дезертирів німецької армії, яких німці примусово змобілізували. Большевики радо приймали до своїх рядів поляків і поляки мали свої окремі, чисто польські частини.

Подавши дядькові відповідь, к-р Назар-Арига, Черник і я вийшли на стару, військ оставлену доріжчину, що була нанесена на карті. Скоро почули ми голос підвод, що зближалася, і раптом з-за скруту у віддалі яких 250 метрів, почали виїздити, одна по одній підводи підвод, на яких сиділо по чотирі большевицьких партизанів. Вони були з автоматами. Під великим огнем зближалася до нас. Ми вийшли на доріжку і дали їм руков знак задержатися. Большевики побачивши нас

негайно з підвод зіскочили та позанимали становища. Коні без приказу, самі з-місця стали. Ми почули голос: "Так що, не будем кров проливать!", і почали скором ходом підходити до нас. Хвилину - і здоровчання "здрасуйте" та по привычці потрясання рук, тільки дуже неспішно.

Нас обступило цих кільканадцятьох людського походження типів, і почали спитатись про різного рода заняття: ЯА хто ви?, а откудова йдете, куда йдете, скільки вас, хто командує в бою? і тим подібне. Ми відповідали коротко: "нас стільки, скільки бачите, а командира нам не треба, зараз ми в бою і без командира "берієм хавню" - відповідаємо по-руському та підчеркуємо, що ми поляки.

З нашого гурту, від підвод, почав деуто до нас підходити, а до них рівном, тільки з тою різницею, що до нас около 30, а до них понад 300. До нас підійшов ближче, - як пізніше ми довідалися - 24-річний, нижче середнього росту, чорнявий кубанський українець і представився командиром отряда ім. Чапаєва. З ним в товаристві, прийшов москаль-ленінградець, старший дітими, блондин і представився політкомісаром згаданого отряда. Через кілька хвилин до нашого гурту підійшло дві новозки, на яких сиділо по чотирьох більшовників, і одному з них зголосив х-р отряда про стан, який затенував. Перед цими новими х-р отряда лише добре "тигнувся". Отже було видно, що чвірка, яка прийшла, це були високо поставлені особи. Один з тих чотирьох підійшов до нас і забурмотів "Ви с Писок, да, а почему не побілі немцов, не вышине-рорали завод!". Все стало немим: - про нас вже точно знали. /згадана група примусово зоблігзована німцями, стояла якийсь час на Полтосі, і розброївши німців, рушила в дорогу "до своєї до УПА - прим. рад./: Нам змісця, остро, запропонували вернути три км. назад до штабу, здати зброю, а пізніше - "все будемо вместе работати при чім іронічно підсміювались...

Ленінградець нам "співар" про рух пролетаріату в світі, про подвиги Тіта, партизанів в Польщі і т.д.

К-р отряда з'ясував нам яке становище займає Україна в майбутньому. Виразно було видно незвичайно хитрі стежки більшовицької пропаганди, навіть згадали про релігій в СРСР. Часом однак доходило до того, що цей, якому к-р ^{сміявся} голонував нас, попереджував, що якщо хочемо, можемо зайняти бойові становища і почати "дратся", так він бачить, що наша група ударна.

Ми були оточені сильним перетеном і здавалось, що немає права ні одному вийти звідси цілим. Та ми старалися допровадити до того, щобі заки буде останній розігран - осталося якнайменше часу до вечора. Дурили в собі надії, що може хоч дехто вийде живим і про все розкаже.

Москвичі у відношенні до нас стояли твердо, бо і добре почувались. Вони говорили: "То нічого, що ваша група ударна, а канец канцов до одного подохнете". "Вас не человек 40, а нас 300, вот і результат". Виходила правда за їх силами.

Ми в розговорах сходили на різні теми та все було аж надто ясно...

В цьому отряді, як і інших, світило дійсно обличчя більшовизму. Відношення і нерекликування, як звичайно, до друге слово по "матушці", багато венерична хворих, боєвих, обдуртих та коростявих. Набоїв в кірсах у деякого по 15, а в деякого навіть по 40 штук. Командний склад переважно російний, а рента ціла мішанина нації більшовицького котла. Були і шикки, головню жидівки.

В часі розмови до мене підійшов боєвий казначук, став зовсім близько мене та почав сирито "мірвати" мої добрі чоботи, на моїх же живих ногах... Отже були притенції чутти себе "дево ображеным".

В загальному більшовицька маса дрожала, до краю перемучена продовжували розмовами їхніх командирів. Та їхні командири устигли на хитростужку пастки, в яку два тижні перед нами, по к-р когут зі 120 особами, і як, подібне, ми

ми, добивалися до своїх та пустився на ризико переговорів, зі 120-ох зівстався - лише один, як живий свідок...

Наші переговори - як нам і не снилось - почалися точно о год. 13-ій і тяглися вже до год. 18.30. Найбільше сприятним нашим балакуном був к-р Черник. Нас багато ратував ситуацік більшовий стан цілості. В такій ситуації, іншого виходу, крім рукопашної різанини не вбачалось, а більшовики на це нерадо збирались піти.

О год. 17-ій ми заявили, що рішасмося їхати в їх штаб. Це тому, щоб змінити і так дурну ситуацію. Як глянути з боку, то було видно роздратовану групу азійських вирождів, яка безперервно, з перебора перекручувалась, переступаючи - гей би білий медвідь - з ноги на ногу.

Ми під ескортом рушили до штабу. Попереду їхала на колесах бочка зі спиртом, якого вже не мало вишипи більшовицькі партизани, крадькома перед своїми командирами. За нею дві повозки, в першій двох більшовиків, де на пів примусово впресли сісти к-р Назара-Аригу, на другій також двох, а між ними Черник. Оба вони тому рішилися сісти, щоб частинно змилити нашу підготовку до скоку, але як це мало відбутися вони оба не знали, тільки по наших очах вичитували. За повозками їхали наші підводи з виводом, а підвода з боеприпасами та кулеметна тачанка їхали останніми. Синьсокий Гудул та Вілий, - який незадовго в дорозі, по-геройськи згинув - взяли два чеські кулемети і, в часі маршу, підійшли під повозки.

В перших кроках провадили нас більшовики під повним дозором. Більшовики йшли азійським табуном, з усіх чотирьох сторін. По пройденні кількох метрів, вони досить обережно вступили з правої сторони. Отже, було зрозумілим, воно буде з лівої сторони. Ми це зразу закрили, бо наше око і усе, в той час, були аж надто чулі. Ми верталися в ^{задній} задній, де у віддалі трьох кілометрів, за рідким грубим лісом, старі артилерійські становки, в яких, б

сумніву, мала бути виконана на нас застідка. Бо і невелика частина більшовиків подалася наперед, що ледви далось нам закримітити. Нараз к-р Назар-Крига затримав валку і пояснив більшовикам, що мусимо напоїти коні, які ще вночі нічого не пили. До поїння коней ми забірались досить повільно, щоби останній розігран якнайбільше зблизити до вечора. Рівнож к-р Назар-Крига, звертаючись до більшовицькому командирів, підвишеним тоном сказав: "Невже ж ми не бііці? Раз знаємо, що нас 40, а вас 300, раз договорились, що ідемо в штаб, то чому нас провадете просто під ескортом? Невже ж так боїтеся, чи що?" Цими словами він в'їхав більшовицьким к-рам на амбіціях. Один з них зараз сказав: "А ну-ка ребята, давайте вперед!" Ім цього і треба було, бо в переді їх шпирт, який ми свідомо передали на повну їх опіку. За хвилину всі більшовики прискорено пігнулись вперед. Та вже не випадало більшовицьким к-рам задержувати їх назад.

Ми, щоби рятувати ситуацію, ринули валку в перед, вона байдуже тягнулась, не турбуючись нічим, що в очух, на яку 600 м., кокетливо встихались артилерійські становина. Очі напружено стежили впереді, вибираючи догідне місце для смертельного танцю...

Черник, що їхав на другій повозці, ще раз пронизливо поглянув ниважіх, хто їхав з-заду. Видалалось мені, що тим одиноким поглядом зумів він сказати більше, як за час довгих місяців, пройдених у круговороті короткої війни.

В той момент заговорив наш кулемет і кинув свої грізні слова ворогам. Двох більшовиків, що їхало в повозці з Черником, повалились на землю неживими. Черник в той час стріляв на передню повозку і скочив на землю. Дрім кулету кулеметів нічого не було чути. Коні скочили в ліво і право, між дерева. З більшовицьких командирів тільки один, к-р Стрида, пустив до нас довгу сертю стрілів з автомата і на тому закінчив. Зі сторони отряда, який ішов, яких 200 м. перед нами не було ні одного стрілу. Ми на всь

сторони відкрили сильний вогонь, на жаліючи цінних для нас стрілець з міномета. Та х-р Назар-Крига і Черник живі і здорові! Підводи з боеприпасами стояли нерухо, бо тут були військові коні, які стрілів не боялися. Ми, забрали підводи з боеприпасами, кулеметну тачанку, і порозкидавши від запасних кісців та кулеметів замки, та працюючи з большевицькими командирами - дали кожному по 10 стрілів - почали відступати в сторону міста Дорогичин. П'ять кілометрів лісами ми пройшли в напрузі та з такою швидкістю, що на чолі виступала з поту сльоза. Небезпечним ботарем вихід з ліса. Ми думали, що там будуть застави. Та кожно, по кількохсот пройдених за лісом метрах, на край ліса виїхало кількох большевицьких ініціативців та вистрілюючи дві ракети вернулись в ліс.

День згасав. З півночі затагало неперемінною вогкістю. На обрії, одна-по-одній, на віддалі сорока кілометрів, большевицьким двома ракетами підозріло відповіли інші...

— 000 —

Слава не поляже,
 Не поляже, а розкаже,
 що діядось в світі,
 Чия правда, чия кривда,
 і чий ми діти.

/Т. Шевченко/

П. Волод-Василєнко

Після маршу заснує...

Після маршу заснує. Хтось гукнув: Уставай!
 а зграва і вхопивсь за зброю -
 Навируги чув крик, у риданнях - одчай
 Чує всю невблаганність розбоєв.

Снає - і снилось стени голоба тина,
 Раптом гук і орожерлені умари,

Бачу: люди втікають у страху з села...
хто це?! Половці, готи, татари?!!

Хто приніс цій землі чорний трепіт життя,
але ймоння сумнів цій руїні?
І згадалась вся дійсність проклятого дня,
Увесь морок страждань України!

Це ж !! знов червоним азійським вогнем
Правнук Батия з реготом тонче,
І побіду свою торжествує огнем,
Водавши трупами нашими плоні.

І гукнув тоді я гнівом крові:
- Прокидайтесь! Вперед! До розправи!
І спіним ми так вперто крізь бурі і сніг
Воронити солом'яні хати!...

--- 000 ---

"Ліше умерти в боротьбі, ніж умирати як по-
кірний раб, не борючись, і діючи ноги того,
хто визнає, хто глузує і погорджує, хто ка-
тує тебе!"

/Микола Міхновський/

--- 000 ---

М р і я

НАСТУП НА МІСТО КАМІНЬ КОБИРЬСЬКИЙ

Камінь Кобирський - це головна випадова база
в середньому "одіссі", звідки то німці наносили
українцям стріли, терор та інші свої "блага".
Місяць серпень 1943 р. був дуже напружений,
бо німці готувались провести акції на околиці,
ми готувались до наступу на німців, а більшо-
виські партизани також, старались нас випередити
в тому.

Ми планували повести наступ на Камінь Кобир-
ський в дні 20 серпня 1943 р. Наступом команду-

вав к-р Рудий. Участь в акції брали: куртіш Назара-Крига, сотня Лисого та сотня Кудіка. 10-го серпня ч.р. згадані відділи стояли в одному ліску, віддаленому на 12 км. від міста.

Вступ мав відбутися в той спосіб, що в середину міста мала вдертися спецгрупа, яка мала знищити або стероризувати "Горку" /частина міста, де були укріплені німці/, а потім тоді мали вдарити згадані відділи, які мали до розпорядженості - одну 75 мм гарматку та тяжкі міномети. Загалом, відділи були сильні, зброєні та заправлені тяжкими боєм.

10-го серпня над вечором к-р Рудий зробив збірку та оголосив "хто охотник на спецгрупу" - "хай виступить!" Очевидно завдання було не легке. Вдертися на "Горку" і знищити або стероризувати німців, - це мали там сильно укріплені підземні становаща, - це ризико очевидно. К-р Назар-Крига запропонував, щоб спецгрупу створити з тих, які прийшли з ним з Пісок. Пропозиція була прийнята і наша 25-ка виступила та ще 5-ох з інших відділів. Спецгрупу очолив к-р Черник.

Ми мали вперше впоратися з "Горкою", а тоді на наш знак, ракетов на парашуті, мали вдарити решта відділів.

Наша група з добрим тереновим відійшла. У нас: 4 кулемети, ах решта фішки. В кожного пістоль, штилет, стрижки, електричну батарейку, по кілька гранат, по 1/4 літри бензину, крім того сокири, пилки, ножиці до дроту, ракетки.

Вже озвався перший пілець, як ми затрималися перед містом. Ми поскидали чоботи, позаховували їх в траві та десь відпочали, набираючи сил до так непевного скоку.

Ми підсунулись під місто, до перну ут.

Місто спало. Часте до уха долгали стукоти повільних кроків німецьких стем. Де-не-де долгали голоси інших німців. Ми вже між будинками. По двох-трьох перекидаємось з тіні в тінь, бо місяць, як на злість, світить як у день сонціно.

Кілька увалив і ми під самою "Горкою" затримались в тіні кількох корчиків. Тут, як показався

стішковий. Нас кілька, перерубавши дріт, вилзли на "Горку", де були німці в двоповерховому гарно впорядкованому будинку.

Чути кроки стішкогого, що зближався до нас. Ще на землі показався його тінь. Кілька наших здорових рук кинулося ^{на} вайловатого німця. Секунда, - і німець без одного слова повів на собі вдолгину двох наших стрільців. Там він і сконав. За ним глухо покатався колом, що покотився далі по долину.

Одні з нас позіскакували в німецькі відкриті становина, другі обливали бензином будинок, де дримала польська поліція, інші входили в біредину будинку, де були німці.

В одній з кімнат, де були німці, світилося. То була вартівня. Наших трьох спритно відчинили двері. Німці спали на ліжках, тільки один куняв над столом та в куті дримав перекладчик-полк.

Чути тихе "руки вгору" і за хвилину наші почали вносити зброю та вивели 9-ох німців, які замкнено до вартівні. Німці поводитись послушно як агнята, ці самі, які ще над вчором дяли та були беззбройні ^{чл.} *молочники*

Деякі з наших позасвічували електричні батареї та повісрили їх на стінах, готувалися захонити ртвочасно партер та обидва поверхи.

На другому поверсі почувлись довгі серії. В той час блиснуло вогнем і декількі язики вогню зі всіх боків немовлімо тулились до стін будинку, де була польська поліція.

Почувлись зі всіх сторін стріли, вибухи, грат між поліціей, біля будинку СД та довкола по місті.

Вікна поліції були закриті віконницями і сплячі поліцесты, втративши орієнтацію, реэри-вались гранатами - "чесно-гнули за "Нову Європу". Тільки один з поліцестів вискочив через вікно та почав до нас стріляти. Та мав усього н'ять штук набоїв та й тих не зумів вистріляти бо керетка серія зробила йому "несподіванку" - подіравила лоба.

На другому поверсі від гранати зчинився не-каваий вогонь, якого не пдалося згасити.

Навколо "Горки" почулись крики німців, які почали нас обстрілювати. Над нами почав кружляти дитак, часто викидаючи зелені ракети.

Настала хвилина - або здобути, або до одного загинути.

Ми вистрілили червону ракету та наші не відзивалися.

Минали хвилини, хлопці зайті потом, зносили скринки боєприпасів, кулемети та інші цінні трофеї. Робота горіла.

По 25-ох спланених хвилинах зі східної сторони міста, спурхнула на парашуті червона ракета, два важкі вибухи сколихнули містом. Це почали "говорити" наші, і повели наступ. Важкі вибухи безперервно поновлялись, а поміж ними уривались клекоти кількох десятків кулеметів. Ситуація на "Горці" покращалась. Німці, які почали нас оточувати з північної "Горки", відступили, а ті, які були в будинку почали здаватись, бо примушував їх до того вогонь, який счинився на другому поверсі. Вогонь заняв цілий будинок.

Деякі з наших "на ходу" повдягались в новенькі мундури та повзували чоботи.

Вже світало, як на "Горці" з двох будинків осталося два догорячі огнища.

Тут ми здобули понад 20 тисяч боєприпасів, 5 кулеметів, 4 "емпі", понад 400 штук пістолів, 16 машин до писання, 4 радіоприймачі та 1 надавачий, 11 коней з сідлами, 7 мотоциклів, одну легкову автомашину, 600 ц. соли, 500 ц. муки, 800 ц. цукру, багато шкіри, мундурів та іншого. Захоплено живими 14 німців та перекладчика-поляка.

До нас прибіг провідник А. - задкумань, спитаний. Перекинувшись кількома словами з К-ром Черником, він підійшов до вояків, де були німці. Німців випроваджено. Вийшли вони перестрашені! Провідник А. спитав їх, чи вони брали участь на село Куртидон. Відповідь була: "Так". Тоді провідник А. сказав до них кілька слів, дав наказ їх розстріляти. Наказ виконано таки

тут, на місці - нехай народ бачить, нехай народ знає.

Наша група дістала наказ опустити "Горку", відправити за місто трофеї і там відпочати. До роботи взяли сотні.

На наказ провідника А. все рушило ляміном в середину міста, де звели біт з невеликою групою німців.

Щез літак, що цілий час над нами крутив - він був більшовицький.

Німці летуни з бази повтікали, а всі інші поховалися в місті. Місто до год. 17-ої було в наших руках.

Цивільне населення міста того дня не ходило а бігало як зачароване. Цивільні показували на де є німці, де їх мешкання, водили нас по вулицях. Діти бігали табуном за нами. Старі бабуні витирали від сльоз очі та часто нас хрестили руком. Молоді хлопці і дівчата мудро нас орієнтували, де можуть бути німці, звідки можуть поєхати протинаступ - не обійшлося і без картів.

О год. 17-ї ми опустили місто та поїхали у ліс.

Ворог втратив понад 100 вбитими /разом з пільськом поліцейськими силами ворога вимосили: 147 поліцейських, 2 сотні вермахту, летуни з бази, яка була за містом, та цивільні німці з адміністрації/, та багато цінних трофеїв.

З нашої сторони було 2 легко ранених, а з нашої спецгрупи навіть раненого не було.

Вістка про події понеслась гон-гон по Поліссі...

Большевицькі партизани прямо дуріли..., а в нас заносилося на гарно...

--- 000 ---

"Доки ворог - чулинець лишиться на півній землі, ми не маємо права зложити зброї. Нам и тайно, по слава і перемога - це дела борців за національну справу. В п е р е д!"

/М. Мухомовський/

І В А Н

"ЛОВИ" НА НІМАКІВ

Довголітня боротьба українського народу з окупантами виказала, що не все є добре боротися з ворогом віч-на-віч, чесно, але треба уживати і таких методів боротьби, які він застосує сам. Метода ворога - це: терор, підступ, облуда, збірна відповідальність населення і інше. Нашим підступом у боротьбі з ворогом буде між іншим, уніформи і зброя ворога.

Рік 1944 - це рік, в якому багато молоді вступає до УНА. Але в нас брак зброї, уніформів, і їх ми мусимо роздобути. Невеличка наша група радить над тим, як це зробити.

Одні кажуть зробити на шесі застідку, розбити її авта і в той спосіб здобути потрібну зброю. Та котрийсь правильно зауважує, що авто може бути порожнє, з одним німаком і ми наробиємо тільки шуму, а тут треба понижо конспіруватися, бо в нас бракує зброї.

Другі радять на носу виходити в німецьких уніформах і контролювати авта. Та знова заходить щільня в тому проєкті. Для німців стане підозрілим, чому контролюють під дісом.

Треті подають добрий план і ми починаємо його реалізувати.

Беремо віз, на віз кладемо довгу ялицю та запрягаємо до воза такі сумні коні, як ті голодні хлопці, що в "бавдістці" співали. "Чи до нехла підем, чи до неба".

До шеси Говділ-Миколаїв прилягає частина ліса і тут ми робимо застідку. Частина відділу залягає в корчах біля шеси. Двох перебирається за візників - вони в полетняних штанах, без шапок, босі, тільки з пістолями. На візників вибираємо найстаршого віком д. П'яву, що виглядає як дядько і д. Чортюка, що виглядає як його син. Двох їде на гору, звідки має зорити, і як надійде їздає авта, дають нам умовлений знак. На даний зориний знак оба наші візники їдуть скоро возом з ялицею і виїхавши на середину воза ви-

вертають воза так, що це виглядає як звичайний припадок. Авто, що їде мусить стати, бо перед ним стоїть партизанська "лінія Макіно". Авто стоїть, німак сидить в шоферці і дивиться на ту комедію як на похорон своєї мами. Інший німак злоститься, кричить, "шнелкає", а коли це нічого не помагає, їде сам помагати підносити ялиця, а наші тиснуть в д.л. Ялиця не можна піднести! П'ява бере сокиру та їде рубати друка до підношення. Переходить попри авто і дивиться, чи нема там зброї чи уніформів. Якщо авто порожнє, то рубає друка, підносить віз і авто їде далше. Коли ж на авті є якісь військові речі, то наш візник дає умовлений знак, стрільці вискакують з корців, розбромють здивованих і застрашених німаків, наш шофер скаче до авта і скоро їде в д.с. В той спосіб ми перевірили одного дня 36 авт.

Одного дня ми задержали авто з трьома німцями. Один з них танкіст, коли зрозумів усе, що з ним сталося, почав сильно реготатися. Питаємо його, чого він так сміється? "Я був - відповідає - на лінії Макіно, під Стадінградом, а це мене ніхто так не "надув". Ви тут можете і Гітлера "надуть". Наші візники не відвернули воза, а вже коло воза спимилася елегантна таксівка, а в ній німець-майор і його шофер. Беремо його до нашого товариства, а тут ще одна таксівка затримується і з неї вилазить правдивий "куций німець вуздоратий". Стрільць Грушка кричить до нього: "Руки вгору" - та німак думає, що то непорозуміння і "представляється" нам "я лядвїрт Ключко, не мав часу, мушу їхати!" Ага - це той сам, що при допомозі 30 узбеків рабував цілий повіт, а селян так недро обдаровував гуморними палицями. Забираємо його зі собою в д.с.

Заїхавши з "видом" расов в д.с, починаємо їх сортувати. Майора, лядвїрта й його шофера поляка беремо далше, а ренту німаків залишаємо тут. Ім так весело, що зі сміху уми... гь.

Гірна справа з автами, що у нас аж 20 шоферів і кожний хоче їхати. Щоб не було сварки

сідає по двох до авто. Та через таке двокоерівництво часто мусимо стинати придорожні дерева, які чомусь "перешкаджають" шоферам в дорозі.

Приїхавши на місце постов, показуємо ревіті наші здобутки. Стрільць Дезертир пізнає в Ландвірті того, що грабував у його батька корову та ще побив його гумом. Дезертир бере таку гуму та питає Ландвірта, чого він приїхав на нашу землю, при чому починає злегка "аргументувати" його по животі - а "животик" в нашого німця такий, що можна там всипати пів центнера бараболі. Ландвірт скоро кричить: "Улонце, дайце спокуй, я хчем милскиць до вашей партії"... От, і дуну "вищої" раси! Шофер-поляк також добрий наш "приятель" - це він замордував двох українців в с. Гуда, лидацьвського р-ну. Оба наші "приятелі" в наслідок "дипльоматії" наших стрільцьв, починають себе взаїмно бити. Ландвірт почав обкладати колючковими "компресами" поляка-шофера, мовляв, він через него попав в таке нещастя, а шофер почав бити Ландвірта, звальючи весь вину на того. Ми їх скоро розсудили і переконали, що вони від сьогодні перестануть бути німцями і поляками, а назавжди ставть соковитими членами української землі....

--- 000 ---

Б о е в и к

ГЕРОМОВЬКА СМЕРТЬ К-РА ПУГАЧА

Тиний осінний вечір. Сонце хидилось до заходу, кидайчи останні проміння на діє і на людей, що весело гуторили між собою.

Браз став помітний рух серед стрільцьв - прийшов к-р Пугач, повітовий військовик і командир бойової групи ім. «Перуна». Вони стали готові до наказу. Подання останні накази та вказівки, наказав кільком стрільцьам приготувитися до відходу. Він забрав кількох боєриків, кулемета, та поправаивсь з відділом, відїхав.

cdvr.org.ua

Того ж дня, ніччю 17 бересня 1944 р. він за-
квартирував в невеличкому селі Сайків, що лежить
на границі ширецького і комарнівського районів.
На всі снаги в селі, як більшовики оточили
ціле село і ждали до рана. Вони за всяку ціну
хотіли знищити небезпечного для них к-р Пугача.
Вони пам'ятали про його вдалий наскок, в м.сер-
пні, на райцентр Комарно, де його відділ злі-
квідував станицю НКВД, розбив тюрму і визволив
своїх в'язнів, на останні вдалі заходи, де впа-
ло багато більшовиків. Більшовики боялися і ха-
ти на селі меншом силою, як сотня, повстанці ка-
рали їх за козний їх бандитський наскок, а сла-
ва к-ра Пугача росла з дня-на-день. Тому вислі-
дивши часте місце постов командира, оточили се-
ло більшом силою, щоб нікого не випустити живим

Почало світати, як кулеметні серії проріза-
ли рання тишу. Більшовики запалили село зі всіх
сторін. Стенні вогні та мільйони іскер полетіли
вгору. Більшовики почали наступ.

Несподіваний наскок заскочив повстанців. К-р
Пугач оскоро зорієнтувався в ситуації і ошанував
всіх: "хлопці за зброю, б'ємось!" - і повів без
своєї трупу на прорив, бо це був одинокий вихід.
Та більшовицькі застави зі сторони ліса були
такі сильні, що повстанці мусли заворнути в се-
ло і пішли на прорив городами, в другу сторону
села.

Село палає, немаче великий омолоскип. Плач
дітей, жінок, крик мужчин, клекіт кулеметів та
вибухи гранат - створюють некло в селі. Повстанці
з боєм просуваються вперед. Падуть вбитими
вороги, падуть вбитими і раненими наші. Нараз
паде тяжко ранений в груди к-р Пугач. Останцями
сид здійснює зі себе тербу з документами, і ки-
дає її в керицю. Знесиленний просить друзів ви-
тягнути йому пістоль. Зі словами: "Боже, прости
мені, гину за Україну!" - стріляє собі в чоло.
Одначе, стріла, зі знесиленої руки, не був смер-
тельний, куля пішла боком чакки. Пістоль зтягася

Отаманявсь к-р Пугач просить стрільців до-
стріляти його. Та кожен з його стрільців не мо-

cdvr.org.ua

не рішиться добити улюбленого командира. Командир кличе до себе д.С. і каже: "Візьми пістолет від мене на пам'ятку, не ливай мене живим, добий мене і рятуй себе!" Цей остаточно ринається. Коротка серія з автомата з поранених рук стрільця і на віки заснув к-р Пугач...

Вже затихла густа стрілянина. Тільки ще де-де не-де продунали поодинокі постріли. Це - власноручно стрілялися ранені повстанці, щоб не потрапити живими в руки ворога, не жаліючи молодого життя. Вмирали всі як правдиві герої - сини України...

З поблизьких сіл долітав гомін дзвонів, а з горючого села доносились озвіріла московська лайка та плягарі прокльони. Большевицькі бандити мотились на трупах, здирали убрання з побитих повстанців, кололи їх штиками, вибирали очі, розбивали черепа.

По селлах неслася сумна вістка про смерть знаного командира, родила жаль і гордість, а в друк зів почуття німоти.

І вони стократно відплатились за смерть улюбленого командира...

Повстанська пісня

НУ І ЩО Ж, ЯК ПРИЙДЕТЬСЯ УМЕРТИ...

Ну і що ж, як прийдеться умерти,
В похідній шинелі, в житах.
Ми у вічі сміємося смерті,
Бо вмирати прийдеться лиш раз.

Ну і що ж, що хтось буде ридати,
На веретях жаремно ждучи.
Маршової нам будуть співати,
До атаки гранати рвучись.

Наша сотня ударна, залізна,
Наша сотня в бою - багатор.
Нас Тризуба веде знам'я грізне,
І завзятий наш друг командир.

За потоптану честь України,
За поганьблену землю святу,
Ми йдемо, щоб підняти з руїни
Українську державу нову.

--- 000 ---

І В А Н

Ч О Р Н И Й М І С Т

Дня 18.11.1945 р. наш відділ квартирував у підлісних хатах села Рудники. Ранком 19-го при біг один селянин і доніс, що до центру села підїхала сотня "колпаківців" і почала грабувати.

Це була кіннота і приймати з ними біт в селі не було добре ні для села, ні для нас. Рішимо зробити на них засідку.

Найкраще місце на засідку, це місце біля т. зв. Чорного моста на річці Пемухівці, де ліс притинає близько до шосе. Ми приїхали на місце засідки. Це добре не оглянули терену, як наш зорець д. Орел повідомляє, що вже їдуть большевики. Ми скоро розстрілюємо залигасмо краєм ліса.

Перед нами чистий терен, а шосе перетинає у річка і міст, попри котрої ровами може втікати ворог. Тому Микола залягас³ одним роси на ліве крило, щоб не дати ворогови туди втечи.

З правого крила подають, що вже їдуть... Чти сміх, московську лайку та стукіт конит. Це їдуть - стучне розрежлямовані большевицьков пу паганцов - "герої" Колпака, що свій шлях через Україну встелили "геройськими" знасилуванням жінок, грабунком і мордами невинних селян. Тепер частина цих "героїв" арабувала і отероризувала цілий медичницький район і вже зачала заїзждати до сіл сусіднього миколаївського району. За наїхвилили побачимо цих "героїв" в бов. З їх поведінки видно, що їдуть по 3-4 вкупі і вередо білакають.

Вже вїзждать на наше поле обстрілу. лийи москаль кричить до другого: «Саха, в этой дер

cdvr.org.ua

ні є що кушати...» та не скінчив, бо ми вдарили на них сильним вогнем. Коні збилися в куну, а вершники надуть, як кому припаде. Частина коней, без їздців, звертає до с.Гудники, частина до с.Деринця.

В ревах повно води і не живі більшовики рачкують у ній як жаби. Мало хто з них стріляє. Чути голос їх "командіра": "Пулеміот - агонія!", та - та відповідь паде: "Не працює". За це наші кулемети добре "працюють". Наші три рої скоро вишлічуть ворога. За пару хвилин 17 паде труном, 2 здається живими, кількох втекло.

Забіраємо зброю і заробовані ними в селі речі: жіночі чоботи і кожухи, покрайні жіночі сорочки і інше.

При провірці побосовина показалося, що командир наших "героїв" - ранений легко в руку - вдав "живого труна". Він вдав лежав між вбитими і вдав "труна", але стрільцеві Г. став той "трун" підозрілий і він порадив стріляти йому ще раз в голову. І нагло сталося чудо і "трун" ... промовив: "Друг, не стреляй!" А, тепер ти "друг", бо біда. Ні, ти не "друг", ти кат нашого народу і ми тобі заплатимо за всі звірства, dokonані над невинним населенням...

--- 000 ---

СОТНЯК АСТРУВ

Карпенко Дмитро, родом зі СУЗ, легендарний командир "Стромандів", лицар Золото-того Хреста Бойової Заслуги, згинув 17.XII. 1944 р. при вискоці на райцентр Стрільськьна Нови, Дрогобицької області.

Вітер буйний
Шугає по стінах.
Як птах
Гудив з вітрами Ти
Навперейми.
Як стрий вовк
Ти з "Строманцями"
З синіх верхів
Скочив у нові стени.
Червоний слід
На росах тлів
Шляхом побід,
Кудю йшов
Ти наступом.
Гей, Славо,
Славо буйнокрила!

Про Тебе враз загово-
рили
Голубоплесий Вуг,
І Солоккі дїг,
І ляхачівське верховіт-
тя,
Лїси, мерехтї пїль
По Тернопіль.
І вже дунатиме століт-
тя,
І діти - перекажуть
Дітям
Ім'я Твоє славне

Гей, жив, лемив,
Ворості полчища
Тиранив.
І оп'янілий в перемогах
Лиття зложив
Зі зброєю в руках,
Без кайданив,
Як вільний воїн,
Як козак.

І даром буде ждати
На сина мати...
Не прийде...
Лиш буйну славу
У Полтаву
На крилах вітер
Занесе.

/зі "Стрїд.Вїстєй" ч. 5, 45 р./

--- 000 ---

"Або дїшем головами - або виб'єм ворогів!"

/Іван Франко/

С л а в.

З А С І Д К А

Дня 27.ІІІ. 1945 р. чота українських повстанців під командуванням хор.М.А. квартирувала в дісті біля с. Колодуби.

О год. 16-18 чота рушила в дальшу дорогу. Та зараз ми завернули, бо з присідка Блятівка надійшла група большевиків. Їх було 24, в тому 15 стрибків, та 9 бандитів з області, які щойно тепер відважилися піти на українські села.

Багато труду і жертв мусли дати большевикам, щоб "втихомирити" українські села. В боротьбі вправ сл.п. К-р Пугач, пострах большевиків в тому районі, загинув сл.п. Серце - повітовий провідник ОУН, - що був душею цієї боротьби, та багато інших друзів. Дорого мусли платити сталінські бандити за свої успіхи. Лише в бою Горожанна Велика залишили 300 трупів.

Та тепер вони чулися безпечними і своїй рейд по районі значили насилуванням жінок, грабунками і мердами повинних селян.

Коротка нарада і відділ заяг на край діста.

Дорогом попри діста йшли сталінці. йшли стрілецьким рядом і спокійно розмовляли.

Кожний з нас напружено стискає зброю і ждав першого стрілу. Кулеметчик Комар потягнув за спуск, вправ один стріл і кулемет затявся. Вправ другий стріл кулеметчика Кобзара - і знову кулемет затявся. Той момент використав ворог і заяг в рові.

Почався бій. Повстанський вогонь був так сильний, що ворог не витривав і почав відступати, та тільки один босик має часті: ранений їм вирвався зі застїдкн, одинокий її свідок, рента всі полягли, а 10 стрибків здалися в рові.

Між вбитими були: інспектор по справам *Ки/*
КП/В/У на дрогобицьку область, інспектор по *К/*
справам промисловости на ту ж область, заступник прокурора району Комарно, заступник начальника *К/*
квда того ж р-ну та рента самі партійні бандити.

Здобуто один кулемет, одну десятистрілку, 4 штуки ПММ, 13 крісів.

Миття розійшлась радіона вістка по селах, усім хнулись заплакані очі, витягав свогого "обриза" селянини.

Щойно за два дні сотня більшовиків забрала своїх трупів. А ще через два дні полк військ ніквд оточив діє, шукаючи повстанців, але даремно...

--- 000 ---

С л а в.

Г А З В К Р І В Ц І

Погідний ранок 20.VIII. 1945 р. ніяк не гармонізував з тривожною ситуацією в дісті. Діє був густо обставлений більшовиками. Сонце зійшло вже високо і почало обгрівати перемучених повстанців, що ніччю продирались через ворожі застави. Темна дощова ніч і двох вбитих більшовиків допомогли перейти густий перстень застав і добитися до дісу.

Нас кілька рішило перебути облаву в криївці, бо один з повстанців був легко ранений, а двох дуже хворих.

При входу криївки стоїв д.С. і надслухував. Було спокійно...

Та о год. 11.30 перед полуднем, він скоро закрив вічко входу і повідомив, що в долині, коло кернички чути голоси і більшовики посуваються корчиками в напрямі нашої криївки.

В криївці напружений неспокій; одні хапають за зброю, другі заспокоюють, що нічого не буде, більшовики перейдуть корчами і на тому скінчаться.

За пару хвилин чуємо стукоти людських ніг над криївкою. Земля виразно відбиває їх і чути, що більшовиків є багато.

В криївці такий спокій, що чуємо через вентилятори більшовицькі голоси.

Тупіт ніг міцнішає, минає хвилинка, другі, -

а більшовики не йдуть даліше.

Зростає неспокій, а через хвилину чути вира-
но якийсь голос: "Шукайте добре, то тут, не да-
леко..." Тригочно забилося серце. Перший раз
зайшли ми в лісі до кривки, і "хтось" підолі-
дав наву кривку.

Кожний хапає за зброю, деякі йдуть вже до
вузького тунелю, до не є запасний, другий вихід.
Минуло кілька хвили, як хтось зачав ругати
вічком на вході і раптом вічко відкрилось, а до
кривки впав шмат денного світла. Ранений стрі-
лець стріляє з пістолі в гору, вічко з лоскотом
закривається, але тепер ясно, що наву кривку
віднайшли і тепер виходу немає...

Всі тишемося в вузькому тунелі, в кожного
пістоль наготові та кінчати зі собою не час.
Рішасмо чекати, поки не відкопають кривки і
боронитись з тунелю, може вдасться видержати до
ночі, а ніччє прорив може вдатися. Ведай части-
на з нас врятується, та і треба дорого продава-
ти своє життя.

В напруженні минає не кілька хвили, вічко
кривки більшовики не раз отвергають. Паде зно-
ва шмат світла, а за ним сильні серії з автома-
та - потім чути сухий тріскіт, як би щось впало
до середини, і знову спокій.

Наш ранений, який лежить в тунелю найближче
до кривки кричить: "Кривка горить!" - і до ту-
нелю починають вводити тоненькі пасма диму.

"Бас хочуть викурити димом" - думає кожний,
але ми знаходимо протизоборону; скидаємо нарини-
ки і затикаємо ними дверцята, що лучать тунелю
з кривкою. Дим входить даліше, але дуже поволі.
В такій ситуації, одначе, трудно буде видержати
до вечора.

В тунелі тихо-тихо. Ніхто не говорить, шко-
да слів, кожний пращається думкою з тм світлом
і тільки чомусь жаль, що ми не в лісі, тут як
якось темно, - а там на сонці, краше вмирати...

Минає півгодини, як почав входить дим. Але,
що це? Дим чомусь не вдається в очі, а в уста.

робяться солодко і тяжко віддихати... Невже це га з ? Не хотілося вірити, але така була дійсність, більшовики кинули до кривки газобу гранату, щоб нас зачадити і поховати живими.

Чаяти нема часу - треба прориватися негайно, може всес такі хтось з нас вратується.

Лисий підняв сильно плечима один стовп, тягне руками поперечний, хвилинка неспокійного напруження - і земля паде в діл, до тунелю, а за нею жмут світла. Др. вже висуває голову на "світ", а за нею і своє ПНД. Перед ним, на пару кроків, сидить під корчем майор НКВД. Майор кричить про медалі буде за зловлення "бандьорів", і втікши зі страху подальше від входу кривки - щоб було повстанці не викинули гранати - збаранів, побачивши несподівано чоловіка, що виліз з-під землі. Та др. не дає йому прийти до себе; коротка серія з автомата і майор дістає "партизанський медаль" з слова в груди і др. вже на горі.

Лисий миття вискакує за ним і бачить на діво від себе молодого чернивого більшовика. Це також майор НКВД, але з області, і Лисий дарує йому також "медаль" - а ми в секунді вискакуємо на верха. Густі корчі не дозволяють більшовикам зорієнтуватися в ситуації. Це ми використовуємо. Савка кидає гранату в той напрям, де більшовики відкопують кривку і ведіть за сильним вибухом чути більшовицькі крики. Др. вже над криничку, де над кручем сидить 5 більшовиків. Довга серія з ПНД - 4-ох більшовиків паде вбитими, але дрові затинається зброя. Він б'є прикладом автомата більшовика в голову і цей з криком летить в долину, до кринички. З долини від кринички хтось кричить: "кто стреляет?" - а Лисий у відповідь, але довгі дві серії в напрямі кринички: там був гурт більшовиків, а між ними лікар, якого нарочно привезли в ліс, щоб застрілками приводив до неможливості зачаджених повстанців.

Др. направляє свого автомата і ранив в

пістолі не одного більшовика, що не розпізнав-
ши його, поміж крґчами, питав за "пропуском".
Цей ранений стрілець захопив автомат від вби-
того майора, др. також одного автомата і ми
скорим бігом продираємося крґчами в глибину
ліса.

Большовиків було більше, як пів сотні доб-
кола крґчии, але погоні за нами зараз не ро-
били, мабуть тому, що були спаніковані і не
стало "начальства".

Коли на їхні алармові знаки почали зі гоцх
сторін лісу бігти на поміч більшовикам, — ми
уже були далеко в лісі, і сонце направило ширю
до нас всімхалося...

— 000 —

"Не ти уб`еш — тебе уб`ють!"

/Л. Українка/

Володимир Самійленко

ЧИ ВАМ ВІДОМО, ЩО ТО Є ПОВСТАНЦІ ?

XIV

Чи вам відомо, що то є повстанці?
Це ті, що їм немає боріття
до рідних хат; десь у рові, в земляниці,
Чи під кушем їх місце для життя.
Ні вдень, ні вночі, ні ввечорі, ні вранці
Нема для їх долі забуття,
Бо в домах їх — замість осель руїна,
І розетріл рідні до п`ятого коліна.

XV

Мадоба помсти за свій тихий рай
Сильсьокрований у їх гартує духа;
До боротьби їх кличе рідний край,
І кожний з них той поклик либо слуха.
Нехай і мало їх борців, нехай
Покірно їмні ждуть, як від обука,
Від ката смерті, тільки не вони:
Не страшно їм нерівної війни.

/S "Гей" /

— 000 —

Н - Ч

РЕДИМ ЧЕРЕЗ ЛЬВІВ

Наш відділ числом 16 чоловік, к-ром якого був ст.вістун Даниленко-Кармелюк. Підвідділ був поділений на дві групи-рої. Першим роєм командував віс. Коваль, другим віс. Граб. Воєнство було умундуроване в більшовицькі уніформи, що давало спроможність порушуватися в терені днем.

Тереном дії підвідділу була Львівщина. Група ніколи не з'являлася довше на одному місці, хоч бий на це дозволяли її умовини, - як один-два дні. Підвідділ був у постійному бойовому контакті з ворогом і держав завжди ініціативу в своїй руках. Він з'являвся там, де ворог ніяк не сподівався і знова зникав. Наслідком такої тактики підвідділ ніколи не був заскочений більшовиками та ніколи не приймав накиненого йому бою. Це впливало також на добрий настрій стрільцтва. Стрільцтво було горде своїми чинами, віддане командиріві і найбільшій труднощі перенесено з багаторим настроєм.

На настрої відділу впливало також населення терену наших дії. Тут нарід болше відчув, хто такі більшовики: десятки вивезених родин, сотні убитих, помордованих і засланих рївали про скрайно вороже наставлення до окупанта і зовом невинної крові кликали о пїмету. Були випадки, коли мешканці окремих сіл прямо провокували нас до бойових виступів та помагали безпосередньо в акції.

-У-

День 23 жовтня 1945 року. До нас долучив місцевий кул та районера бойка. Ми рїшили прилюдно перевести виступ в поблизькому залкові.

Машируємо лісом. По кількох годиннах ми наскраю. Перед нами напроти, дема долі мїтевість, з якої виїшов Будівничий Лавої України.

Останні зарадження, і підвідділ своїм ридом попрямував в село. В селі ми трома на ко проходить у святоточній убогості. Трома на дівчат, і побачивши "блєдан" зарадкобно зип-

кає між хатами. Несподівано, з шумом, проноситься тут же, перед нами, особовий поїзд Львів-Львівка і спиняється перед поблизьким будинком стації. Пасажири і службовики цікаво споглядають на наш бік, і х певно дивує порядок нашого маршу, бо більшовики йдуть гурмов.

Перші хати і кодільовий тор. Диваємося в кілках крайних хатах, щоб поспізнати. Виявляється, що мешканці прийняли нас, дійсно за більшовиків, і тому хочуть нас позбутися: "Нема, не варено!" Та ми полагодуємо ту справу при допомозі місцевого кушарного і через добру годину рушаємо до села.

В селі спинаємо підводи, якими йдуть червоноарміїці. Беремо їх в полон.

Простора шкільна саля переповнена. Більшість жінок і дівчат. З молодих мушун немає нікого, видите тільки кілька лисих голів, що домагаються скорого виступу, бо "сьогодні нехвіда".

І нарешті виступ. Відразу трудно налаштувати контакт з публікою, хоч вона заскочена українською мовою. Та скоро признають, хто ми. На селі величезне озброєння, жінки стирають сльози на закінчення дуже "Слава" пробивається з грудей зібраних, всі встають, несуться звуки національного Гімну.

Відходимо. Не довго луняють з вікон школи оклики, та нам спиняться: з напрямку Львова підсувається панцирник.

По пропагандивній балачці з червоноарміїцями, пускаємо їх додому. Вони задоволені, говорять, що вони такі самі, як і ми, тільки ми беремося "за вольнуу живність".

Подібні виступи проводили ми протягом цілого грудня по різних селах. І всьди ті самі привіти, оклики, помаху рук. І всьди просьби, перебути довше, зайти до хати. І вседи усміхнені обличчя і заплакані очі.

cdvr.org.ua

1945 р. в с. Рясна Руська. Тут був колгосп, який охороняли червоноарміївці. Рішено зліквідувати цю більшовицьку економію. План виконання зміни в більшовицьких авт, що над'їхали зі Львова. Вони, на яку собі, спинилися, а більшовики, що їхали зайшли до придорожної хати.

Команда - і розстріляна.

Уата з більшовиками попала в оточення. Посуваємося з командиром і кулеметчиком до хати. Спиняє їхня стійка. Переговорюємо. Їх є 11 з капітаном. Ідуть зі Львова, в узброєнні мають лише пістолі. Стійковий лишається під опікою нашого стрільця, а нас трьох їде до капітана. В пригоді стають документи лейтенанта в'їськ НКВД, а брэк "бутьовки" в наших подорожних - причиною їхнього роззброєння. Бараничюк товпом переводимо їх до нашої хати. Їм виясниємо, що ми такі, вони дивляться на нас, як на марсіян. Залишаємо їх під охороною в хаті. Рента підвідділу двома машинами заїде до колгоспу. Червоноарміївці з охорони не підозрівають нічого, дають себе "постріють" і складають зброю. Спротив ставив тільки голова колгоспу, москаль, та тут же платить за це головою.

Над райком н'ять навантажених підвод прямувало до ліса, а за ними зоріда нежека спаденого колгоспу.

-x-

Довго не підпочивали. Кватирувачи 17.XIII в с. Р., ми не думали, що цього дня прийдеться оглядати Львів - а довелоси.

Стійка донесла, що зі сторони Львова зближається авт. Зани наша брешка дригнулася, вісім новеньких дізлів арфналося з нашою кватиром. Завваживши нас, шофер першої машини спинив мотор, вийшов з кабіни і почав виступати в нашу сторону кричати. Виявилось, що вони їдуть по дрова і не знають дороги. нас попросили за більшовицьку частину і хочуть, щоб їх вивести. Єди близької знакомості в кватирі, ми їм показали машини і документи. Переговорюємо. Вони, узявши зброю, лише кімнати. Під'їхав перший авт. Ми їм показали документи.

це кличемо їх на обід, що саме кінчив варитися. Намі знакоми нікому заходять в хату, але новоді набирають сміливості, хоч, може і догадуться, хто ми такі. "із гір Карпат" впевнені їх остаточно в тому, але ми не кажемо їм офіційно нічого, тільки радимося, що робити, щоб використати авто.

Рішення западо. Де цього спричинилася добра воля командира 3. і 4., що в міжчасі прибули на цей базар, остаточно рішення дає к-р Тимін. Шофери пускають у рух мотори, завертають авто і за кілька хвилини - наша колона посувається по маршруті: Вібрки-Бреховичі-Львів.

Першим їде к-р Зуб. Він на випадок контролю, має справляти до машини к-ра Даниленка, а цей у випадку большевицької впертості, має відрекомендувати по-повстанськи, - в нього зброя все на поготові. Третьов їде к-р Чугайстер, я їду при кінці.

Їдемо. Шорокоче під колесами морозний сніг а з фільмовою швидкістю чергуються у вікні кабіни придорожні пейзажі.

Бреховичі. Міниво споглядає з-під касарень большевицький "караул". Смішно і цікаво!

Ще одне узгір'я, - і перед нами розгорнулася величезна панорама Львова та, тут же, контрольний пункт. Машини на коротко зупиняються, але скоро беруть дальший курс.

Не їхали - летіли, а перед ними видніє - на фоні заходячого сонця - могутній Кр. Високий замок та чотиригранна вежа ратуша. Попри машини пройшла колона червоноармійців, погойкуючи щось про свою Москву. Попурі лиця, мутні очі - такі ж, як у тих, що проходили туди кільканадцять місяців тому назад. Тамті опівали тільки про іншу столицю.

Переїздимо вулицями: Замарстинівською, Річковою, Оборонців Львова, Огородничовою, Вайсовою, Мартина, Зборовською, Нової Різні та Збоїська. Всюди майже пусто, бруд, злишення, відчуємо вранці в ліво, і перед очима відкривається центральна Львівської шосе. Нас випере, їдуть і гнають інші авто, але нам це об'єдано, ми тільки

вважасмо, щоб хтось не порушив порядку нашого маршу і не вступив в середину нашої колони.

Споглядасмо назад себе. Поволі уривається нічч! будова міста. Подискують тільки в золоті заходячого сонця конула катедрі і вежа ратуша. Врешті і ті ховаються. Бунчужник Б. витягає хусточку, підносить її ніби до носа і витирає набіглі до ока росу, а потім поправляє кулемена.

Ще одна стрічна машина, кілька селянських підвод і рух починає підняти, вгарає і міський гомін. Відбивається тільки дуном симфонія фабричних гудків і цілими гаями перекликується локомотиви.

Ми вже за містом. Перед очима мерехкотять вогні села, і ми вже в ньому. Спиняємо машини коло мурованих забудовань місцевого колгоспу і висідаємо. Нас минають окремі авта з більшовіками та це нам не перешкаджає. Короткі заряджені і окремими Групами посуваємось даліше. Коло авт залишається невелика застава, з рентою іде к-р Кармелюк "в гості" на участок НКВД. Кілька глухих кулеметних сертій внутрі будинку і участка НКВД та охорони колгоспу більше немає. До авт несемо обережки зброї.

Ми знову у дорозі і знову в бою. Іскрились тільки в хлопців очі, а обмерзлі руки стискають гарячу зброю. Але, що це? - Кого ведуть раненого? - Командира?! - "Нічого, так собі, тільки рука", і даліше: "друзе Н. ви відповідаєте за хлопців!"

Хвилинка минула у ваганню, а потім німста затиснула зуби.

Нова атака! Гранати! і клуби диму і полум'я з гнізда дуногубів гасять гнів.

Ціна сплячена, можна вертати.

Автами даліше не поїхали, - не стало пального. Партизанськими стежками попрямували ми вліс, а він гостинно прийняв своїх подорожніх гостей. Пішли спочати, щоб зі свіжими силами стрічати завтрашній день!

"Це не оперативний звіт, такий впав в руки ворога. Та, свій оперативний звіт писав підвідділ своєю зброєю та кров'ю найкращих бійників які загинули, кров'ю свого командира Кармелюка, що впав морозного ранку 4.11.1946 р., від підступної ворожої кулі, на дідзавки моменту, "коли треба буде йти на Львів". Вони впали на своїх бойових позиціях сповнивши обов'язок супроти поневоленої Батьківщини. За те живе ідея, за яку вони боролися, і живуть ті, що продовжують боротьбу.

--- 000 ---

"Ми, як дітве народне покоління, сповниємо свій почесний обов'язок, незалежно від того, чи нам дадуть за це терновий, чи лавровий вінок".

/з Декларації Проводу ОУН/

У ч а с н и к

ГІДКО ВШАНУВАЛИ РІЧНИЦЮ БАЗАРУ

Минав погідний день 21.XI.1944 р., як болельщики закінчували дику облаву по селах Оглядів і Манастирок Оглядівський. Порозкипані стріхи, зруйновані печі, побиті господарі і жінки, плач арештованих - це наслідки поведінки "старшого брата".

В той час підвідділ українських повстанців святкував 20-ту річницю героїського бою під Баром, в лісі, недалеко обох сіл. Повстанці постановили не тільки словом, але ділом вшанувати ту річницю і пімстити смерть великих Лицарів.

Доходила год. 16-та, як повстанці були вже на скрай сосни за селом Манастир Оглядівський. Тут було місце засідки. Незабаром доїхали дикий вереск і тупіт ніг по замерзлій дорозі. Ганір ставав мороз виразніший, і вже видно було 65 брудних азійських ніг та було чути грубу московську лайку. Повстанці прицільсь. Муть було

лише поквалитиве і першого биття серцець. Це 40 метрів — і град повстанських куль посилався на сталінських бандитів. Заграли наші кріси і 6 кулеметів. Як від гострої носи кладеться трава так стигала наша зброя немаршених харцизів. Од з большевиків падали, щоб вже ніколи не встати і інші з найбільшого остраху ховалися в рови і пачали втікати. Недалеко місця засідки стояв знищений танк. Туди почала втікати частина большевиків. Відважніші залигли в рові, боронилися. Та наші гранати зробили своє. Два рої повстанців перетяли відворот большевиків річкою. Большевики почали ракетувати, сподівавчись з поблизького Топорова помічі, і дійсно поміч почала скоро надходити.

Окоро запала ніч і припинила повстанський герць. Большевики, що прийшли на поміч, боялися достунити до місця засідки, освічували ракетни світлом поле і майже раннім ранком стрінулися зі своїми та навізали біги, від якого впало нею большевиків.

На засідці большевики залишили 25 трупів та кілька наддять було ранених.

В ясну місячну ніч мандрував підвідділ дальше з почуттям бадьорости і вдоволення, що бада частинно пімстив смерть внавших під Базаром, як вміраючи грозили катам, що їх смерть пімстить український народ. На їх крові вирости нові на родні м е с и н и.

— 000 —

...Ми каради Гостів за Київ,
за Базар ми не будемо карать...

/з повстанської пісні/

— 000 —

С т о р о н и

БІЛ В ГОРОДАНИХ ВІЛІСІА

Був третій день. Відважних Світ 1948 р. Не...

Ч О Т О В И Й

ВІД В ГОРОЖАННІ ВЕЛИКІЙ

Був третій день Різдваликх Свят 1946 р. Перша сотня куреня "Зубри" по цілоденному марші відпочивала на присілку Паленики. Всі спали, по присілку ходили тільки стежі, а по краях стояли стійки.

О год. 6-ій рано стійкові зголосили, що гостинцем Горожанна Велика - Колодруби іде 19 авт. По зголошенні, сотенний зарядив поготівля і за 20 хв. сотня маневрувала до ліса.

Коли ми зближались до хуторів Крушенець, на нас посилились густі ворожі стріли. Тут вже була большевицька застава, яка пропустила першу чоту, вдарила вогнем по другій чоті. Сотня заняла становища і сильним вогнем відкидувала ворожу заставу. Одна чота була вже в лісі, а наших дві чоти почались посуватись делінами коло присілка Галицьке в напрямі с. Горожанна Велика. Коли ми прийшли до села, большевиків в селі не на було. Зразу сотня заняла оборонні становища на Омичові /західний край села/. Перша чота заняла оборону з півночі, друга чота з півдня. Омичів лежить на сухій горба, який простягається з півдня на північ, тому для забезпечення своєї оборони, четовий вислав дві застави в південному напрямі, одну в силі 5 стрільців на віддалі 100 м. другу в силі двох роїв на віддалі 300 м. Коли чоти занимали оборону, зорці донесли, що дорогом Гуменець - Горожанна В. іде 9 авт большевиків. На зустріч їм пішов стрілець Циган, озброєний в ПТР. Не довго по його відході почули ми грубі стріли та довгі кулеметні серії. Це - стріляв Циган з ПТР і наша передня оборона атакувала большевиків. Коло год. 10 рано почався біг. Авта, якими їхали большевики з Гуменця, зникла передня застава, а большевики заняли становища. На допомогу їм постійно прибували свіжі підкріплення. Большевики наступали з північного сходу. В той час з захід-

ного краю оборони донесли, що дорогов Грімно - Горожанна іде два авта большевиків. Стр. Циган побіг скоро в той напрям. Двома цільними стрілками стрілками знищив він і ті два авта. Тоді по цілій нашій обороні большевики відкрили сильний кулеметний і мінометний вогонь. Геров над нами, кружляли ворожі літаки, які приземлялись обстрілювали сильним кулеметним вогнем наші с/а становища. Ми відкрили вогонь по літаках та примусили їх піднятися високо в гору. Ми мусіли зайняти становища за будинками в селі та взято оборонялися. Почалася страшна боротьба, боротьба на життя і на смерть. Кожен цільно стріляв, снадкуючи при тому набої.

Наше становище було погане. Окружені зі всіх сторін большевиками, які перевищали нас кількакратно, ми виразно бачили майже безвиглядне наше положення. Та бадьорости ніхто не втратив, ніхто не падавав у зневіру.

О год. 12-їй біт не тривав і набрав не більшої сили. Поле вкрилося десятками вбитих і ранених большевиків. З нашої сторони крім трьох легко ранених, втрат не було. Ми хотіли перерватися на південь, але це нам не вдалося.

Коло год. 13-ої в'їхала серед наші ради вояка танкетка, але сильний наш вогонь змусив її відступити. Також з другої сторони нашої оборони наступали большевики при допомозі танкетки. Ті знищив стр. Циган трьома цільними пострілами з ПТР. Після цього з тої самої сторони над'їхав великий танк, в якому їхав майор Буна зі своєю жінкою оглядати поле бою. Цей танк знищив кур'ячий бунчужий Пушкар трьома пострілами з ПТР. Майор з жінкою та задогом вискочили, з горілого танка, але впали всі від наших куль.

Була вже год. 15-та. Вогонь горілих хат не дозволив провадити бою, він змушував нас залишити становища і відступати. Крім того в нас був сильний брак набоїв.

Ціла сотня відступала в напрямі битого шляху Горожанна В. - Грімно. Рівночасно отагадася наша застава, що втратила трьох стрільців.

cdvr.org.ua

Поле відступу було дуже пагане. Треба було переповзти битий илх, на який більшовики сконцентрували весь свій вогонь. Відстрілявшись вийшли ми в поле. Але і на полі переслідувала нас група більшовиків. Впродовж останньої години бою внало 20 стрільців-Героїв.

Ворожі втрати начисляли: 304 вбитими, 90 ранених більшовиків, знищено повстанцями 11 автомашин, одну танкетку і один танк.

--- 000 ---

МЕРТВІ СОРОМУ НЕ ЗНАТЬ

/ Звіт /

Ніччя з 29-30 березня 1947 р. чотирьох українських повстанців закватувало в. Печеня. О год. 3-їй ранком більшовики трьома перестанями оточили село. Повстанці орієнтувалися в ситуації, рішили перерватися до недалекого лісу.

Кричась між будинками, дійшли до більшовицької застави та град ворожих куль змусив їх до відступу і вони подалися на другий кінець села. Тут натрапили на ворожу стійку. Від ворожих куль повалився на землю тяжко ранений стрілець М., що крикнув: "Прачайте друзі!" - і дострілювався з пістолем. Повстанці градом куль постяли по більшовику і вбили його. Стр. З. кинувся вперед просто на більшовицьку заставу. Більшовицький кулемет затився, стр. З. пустив в той напрям одну серію з автомата і один більшовик повалився на землю. Він біг далі до ліса. За ним знова посипався град куль, від яких він став ранений. Та до ліса добіг, а потім осталими сил дійшов до сусіднього села.

Тимчасом К. + Л. завернули назад в село. Тут зайшли до пивниці в мурованім будинку. Та їх завважило двоє більшовицьких старшин і кинулися за ними. Зайшли до пивниці та згнули від повстанських куль. Це були капітан і лейтенант військ мід. Повстанці вискочили на стриж.

Більшовики втратили обох командирів, кинулися гурмов здобувати хату. Та ціліні стріли обох пов-

станціє повідганяли їх від хати. Большевики попершому наступили, дістали страх, відступили за сусідні хати і з-за вуглів почали стріляти. До сусідньої хати зайшло трьох большевиків і почали звідтіля стріляти. Цільна серія з автомата стрільця К. повалила всіх трьох.

Большевики з віддалі почали таку канонаду, як би йшов бій між двома сотнями. Та повстанці тапер мовчали і слідували за рухом ворога.

Большевики знова пішли в наступ. Та дві гранаги та дві довгі серії з автоматів завернули большевиків, які повтікали та скрикнули за хати.

Почався третій наступ. Стр. Ж. крикнув: "За що ви брешете?" -

- "За Сталіна!" - крикнули большевики - "і за голод і торбу!" - додав стр. К. -

- "А ви за що воєте?" - питали большевики.
+ "За Самостійну Україну!" - була повстанська відповідь і останні серії з автоматів посіпались по большевиках. Большевики знова втікли.

А за хвилину зі стриху понеслось бандьоре "Ще не вмерла Україна..." і все на мить втихло. Потім оба повстанці крикнули: "І р а ш а ї У к - р а ї н о ! - Прашайте друзі!" - Гримнули два стріли з пістолі і все затихло...

"Бандьори пострілялись" - крикнули большевики і тепер відважно кинулись до хати. Попереду біг якийсь сержант, який видно хотів медала "за отвагу". Та перечебився. Два рази стрілими стрілець Л. - і закінчив своє молоде життя. Стрільць К. не їдав, як тільки сержант показався на драбині, що веде на стрих, - гримнуло три стріли. Два дістав сержант в голову, а третім дострілявся стрілець К., щоб не попасти живим в руки ворога.

У висліді бою, що його звели оба повстанці, було вбитих 24 сталінських бандитів, між ними капітан, лейтенант і двоє сержантів та кілька надцять ранених, з яких 6 важко ранених померло по дорозі до району. Бій цей звели оба повстанці з 4-ма сотнями большевиків.

Тіла обох повстанців забрали більшовики зі совою і тільки кашали: "От герої - їх двоє, а наших стільки впало. А що буде б, коли б їх було 20? Тоді ми всі подохли б!"...

--- 000 ---

П. Болош-Васильєнко

ПІСНЯ ПОВСТАЙЦІВ

... Наша правда свята, вона сонцем горить
Нам на наших повстанських знаменах,
Лиш для неї звалися до смерті ми жить
і з влахтє цих ніколи не звернем!

Не відлятим катом, не по рідних степах
із кісьями пройдем божевими!
Не розбійники ми, хоч живем по лісах
Ми повстанці - сини України!

--- 000 ---

Перевидано 1949 р.

З І С Т

	стр.
1. Війці і командири УПА	2
2. В п'яті роковини боротьби УПА	4
3. Гімн Безсмертної Батави	10
4. Відзначення	12
5. Дорога до своїх	14
6. Після маршу заснув	20
7. Наступ на місто Камінь Коширський ..	21
8. "Дови" на підмості	26
9. Геройська смерть к-ра Пугача	28
10. Ну і до ж, як прийдеться умерти ...	30
11. чорний міст	31
12. Сотник аструб	32
13. засідка	34
14. Газ в криївці	35
15. Чи вам відомо, що то є повстанці ..	38
16. Рейдом через "Білі"	39
17. Гідно вшанували річниця Вазару	44
18. Вій в Горожанні Великій	46
19. Мертві сорому не знають /зміст/ ...	48
20. Пісня повстанців	50

cdvr.org.ua